

İSTİHDAM POLİTİKASI ÖNERİLERİ

İşgücü piyasasındaki yapısal sorunlara küresel krizin olumsuz etkilerinin eklenmesiyle ülkemizde işsizlik yaygınlaşmış, istihdam zayıflamıştır.

Önümüzdeki Genel Kurul Dönemi'nde ekonomideki büyümenin geçmiş döneme göre daha az olacağı ve işgücündeki artışı karşılamaya yetmeyeceği beklenmektedir. Dolayısıyla 2002-2007 dönemindeki yüksek büyüme oranlarına rağmen azaltılamayan ve krizle büyüyen işsizlik baskısı, muhtemelen daha da artacaktır.

Bu sorundan hareketle;

1- Sürdürülebilir büyüme stratejisi yaklaşımıyla bağlantılı, sosyal diyalog temelinde bir "Ulusal İstihdam Stratejisi" bir an önce tamamlanarak yürürlüğe konulmalıdır. İstihdam Stratejisi oluşturulurken, düşük büyüme hızının geçerli olacağı toparlanma döneminde daha az kaynakla daha çok istihdam yaratmanın, yani "istihdam yaratma verimliliği"nin yollarını belirlemek ön plana çıkartılmalıdır. Bu stratejiye uygun "Ulusal İstihdam Politikası" bir an önce sosyal tarafların ve diğer kesimlerin işbirliği ile tamamlanarak yürürlüğe girmeli; buna bağlı "Yıllık Eylem Planları" hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

2- İstihdam Şurası, Ulusal İstihdam Stratejisi gündemi ile toplanmalı ve geçmiş dönemlerde de gündeme gelen ve fakat gerçekleştirilemeyen, kısa ve uzun vadeli istihdam politikaları görüşülmeli, istihdam politikasına uzun vadeli bir rota çizilmelidir.

3- Ulusal ekonomik politikalar, istihdam politikalarıyla bütünlük içerisinde ele alınmalı; yapılacak yasal düzenlemeler, istihdama ve işsizliğe etkileri bakımından dikkatle değerlendirilmelidir.

4- Kriz nedeniyle üretim ve istihdam azalmıştır. İstihdam politikasının ana eksenini, işverenleri işçi istihdam etmeye özendirerek, bireylerin girişimciliğini ve istihdam edilebilirliğini geliştirmek olmalıdır.

5- Hükümet, işveren ve işçi kesimleri arasında ekonominin rekabet gücünü ve büyümeyi artırmayı, işsizlikle mücadele etmeyi hedefleyen Ulusal Çerçeve Anlaşmaları yapılmalıdır.

6- İşsizlik ve yoksullukla mücadelede, uygun yerel ekonomik potansiyelin harekete geçirilmesi ve geliştirilmesi önemlidir. İstihdam planlaması, bölgesel ve sektörel ekonomik ve sosyal politikalar çerçevesinde yapılmalıdır.

7- Üretim sektörlerine yönelik teşvik ve kredi politikalarında "istihdam temelli" yaklaşım izlenmelidir. İstihdamın teşvikinde bölgesel ve sektörel istihdam farklılıkları tüm düzenlemelerde dikkate alınmalı, geri kalmış bölgelerde istihdam desteklenmelidir. Sağlanan bu teşvikler bütçe harcamaları içinde görünür olmalı, teşviklerin sonuçlarını ve etkinliğini ölçecek mekanizmalar oluşturulmalıdır.

8- İzlenecek büyüme stratejisi sanayileşmeye, ileri ve öncü teknolojilere, rekabet gücünü ve yatırım yapma kapasitesini artırmaya ve istihdamı geliştirmeye dayalı olmalıdır.

9- İşsizlik sigortasından yararlanma koşulları, ödeme süresi ve miktarı iyileştirilmelidir. İşsizlik Sigortası Fonu'nun amaç dışı kullanılmaması gereklidir. Bu konuda sosyal tarafların müşterek kararları Hükümet açısından belirleyici olmalıdır.

10- Yeni istihdam olanaklarının geliştirilmesi, insan onuruna yakışır iş imkanlarının artırılması ve kayıt dışı istihdamın kayıt altına alınması için, işçi ve işveren üzerindeki vergi ve prim yükleri düşürülmelidir. İşletmeler üzerindeki sosyal yükümlülükler, teşvik edici yönü ağır basan bir yaklaşımla düzenlenmelidir. Ücret dışı işgücü maliyetlerinin azaltılmasında OECD ortalaması hedeflenmeli ve takvimli bir program ilan edilmelidir.

11- 2008 yılından itibaren çalışanın kendisi için asgari ücretin yarısı ölçüsünde uygulanan "asgari geçim indirimi" oranı asgari ücret düzeyine yükseltilmelidir.

12- İŞKUR'un yürütmekte olduğu ve işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde, bölgelerde veya afet, kriz vb. gibi olağanüstü durumlarda işsizlerin kısa süreli istihdam ve eğitimini amaçlayan, toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesini sağlayan Toplum Yararına Çalışma Programları yaygınlaştırılarak sürdürülmelidir.

13- Tarım sektörü, tarıma dayalı sanayi sektörü ile ilişkilendirilmeli, sektörün dünya pazarlarındaki rekabet gücünü artıracak yapısal düzenlemelere gidilerek tarım sektöründeki işgücünün "yerinde" istihdamı sağlanmalıdır.

14- İstihdam artışı için çalışma saatlerinin yasal sınırları aşması engellenmeli ve yasal düzenlemelere uygunluğu

sağlanmalıdır.

15- Kayıtdışı istihdam sorununun genellikle küçük işletmeler ve kendi hesabına çalışanlar kapsamında ortaya çıktığı dikkate alınarak, sosyal sigorta ve vergi kayıtlılığı temelinde mikro kredilerin verilmesi, mevzuat, pazarlama, işletme yönetimi, teknoloji kullanımı gibi konularda danışmanlık ve eğitim hizmetleri gibi desteklerin sunulması önem taşımaktadır. Bu tür hizmetler, yararlanmak isteyenlerin kayıtlı hale gelmelerine katkı sağlayacaktır.

16-. Kayıtdışı istihdamla ilgili olarak etkin işyeri denetimleri için denetim elemanlarının sayısı artırılmalı, denetimlerde Toplu İş Sözleşmesi uygulanmayan işyerlerine öncelik verilmeli, sendikal örgütlenme önündeki engeller kaldırılmalıdır.

17- İstihdamı zorlaştıran bürokratik engellerin azaltılması çerçevesinde işletmelerin tabi olduğu tüm formaliteler tek bir hizmet biriminde (tek durak ofis) tamamlanmalıdır. e-devlet süreci geliştirilmelidir.

18- İşgücü piyasasının düzenlenmesinde, aktif işgücü programlarının uygulanmasında önemli bir role sahip Türkiye İş Kurumu'nun, bu temel görevlerini etkinlikle yapabilmesi için kurumsal kapasitesi özellikle uzman personel desteği ile güçlendirilmeli ve kurumsal tanınırlığı artırılmalıdır.

19- Ülkemizin en önemli sermayesi olan insan gücümüzün etkin ve verimli kullanılabilmesi için İŞKUR'ca verilen iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri geliştirilmeli ve yaygınlaştırılmalıdır.

20- İşgücü piyasasına ilişkin kapsamlı, nitelikli ve güncel verilere ulaşmayı sağlamak üzere ulusal düzeyde il düzeyinde İşgücü Piyasası Bilgi Sistemi'nin İŞKUR bünyesinde kurulmasıyla ilgili hazırlıklar biran önce sonuçlandırılmalıdır.

21- İŞKUR'un uyguladığı Aktif İşgücü Programları kapsamında dezavantajlı gruplara göre düzenlemiş sosyal güçlendirme eğitimleri verilmeli; Aktif İşgücü Programlarının etki analizleri yapılmalı, izleme ve değerlendirmeye ilişkin çalışmalar etkinleştirilmelidir.

22- Türkiye'de nüfusun yüzde 12'sini oluşturan özürülülerin toplum ile entegre olabilmeleri için istihdamda fırsat eşitliği sağlanmalı, özürülülerin işgücü piyasasına katılımlarını teşvik edecek politikalar geliştirilmeli, özürülülerin bireysel becerilerini, mevcut potansiyellerini ve fonksiyonel kapasitelerini tanımlayıcı bir kod ve kayıt sistemi geliştirilmeli, özürülülerin uygun bir mesleğe yönlendirilmeleri ve işe yerleştirilmeleri sağlanmalıdır.

23- Özürülü istihdamının artırılabilmesi için çalışan sayısına bağlı zorunlu istihdam uygulamalarının yanı sıra teşvik sistemi geliştirilmeli, işverene sağlanacak destekler sadece mali boyutla sınırlı kalmayıp, istihdam öncesi eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri ile istihdam sonrası özürülülerin işe uyumlarını sağlayacak rehberlik hizmetleri ve iş yerindeki fiziksel düzenlemeleri de içerecek şekilde verilmelidir. Korunmalı işyerlerinin teknik ve mali yönden teşvik edilmesine yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

24- Kadınların istihdamda yer almalarının önündeki önemli engellerden biri olan iş ve aile yaşamının uyumlaştırılması kapsamında kadınların üzerindeki çocuk, yaşlı ve hasta bakımı sorumlulukları gönüllülük temelinde verilen hizmetlerin yanında kamu kaynakları ile sağlanacak hizmetler yolu ile azaltılmalı, bunun için tüm taraflarla işbirliği yapılmalıdır.

25- Eğitim programlarında toplumsal cinsiyet eşitliği konusuna yer verilmeli, toplumun tüm kesimlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda duyarlılık oluşturulmalıdır.

26- Eğitim çağındaki çocukların tarımda, sokakta, sanayide çalışmaları sorunu önemini korumaktadır. Bu sorunun en temel nedeni olan işsizliği ve yoksulluğu önleyici, hane halkını destekleyici politikalar geliştirilmelidir.

27- Eğitim-istihdam ilişkisi sağlanmalı, işgücü piyasasının ihtiyaçlarına göre şekillenmiş, sektörel tabanlı bir eğitim temel alınmalıdır. Mesleki ve teknik eğitim sistemimizin iş dünyasıyla bağlantılı olduğu bir sistem kurularak işgücü piyasasının talep ettiği sayıda ve nitelikte eleman yetiştirilmeli, eğitimde fırsat eşitliği sağlanmalı ve zorunlu eğitim 12 yıla çıkarılmalıdır.

28- Mesleki ve teknik eğitimin yaygınlaştırılmasına ve kalitesinin artırılmasına yönelik teşvik edici önlemler belirlenmelidir. Bu kapsamda meslek liseleri ve yüksekokullarından mezun olmuş kişileri istihdam eden işletmelere çeşitli teşvikler uygulanmalıdır.

29- İl düzeyinde; istihdam ve mesleki eğitim politikalarının oluşturulması, istihdamı koruyucu, geliştirici ve işsizliği önleyici tedbirler ile uygulanacak aktif işgücü programlarının belirlenmesi, istihdam etkinliklerinin ve mesleki eğitim uygulamalarının izlenmesi ve değerlendirilmesine yönelik çalışmaları yürüten İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları etkinleştirilmeli, Kurul çalışmalarının izlenmesine yönelik mekanizmalar geliştirilmelidir.

30- Ülkemizde ulusal yeterlilik sistemini kurmaktan sorumlu bulunan MYK, ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak, teknik ve meslekî alanlarda ulusal yeterliliklerin esaslarını belirlemek; denetim, ölçme ve değerlendirme, belgelendirme ve sertifikalandırmaya ilişkin faaliyetleri yürütmek için gerekli ulusal yeterlilik sistemini kurmakla ilgili çalışmalarını sürdürmektedir. Ülkemizdeki eğitim-istihdam arasındaki kopukluğun giderilmesinde önemli bir rol oynayacak bu Kurumun ve Kurum ile işbirliği yapan tüm resmi ve özel ortak kurum ve kuruluşların,

standart ve yeterliliklerin geliştirilmesi ve belgelendirme ile ilgili çalışmalarını teşvik edilmeli, kamuoyundaki tanınırlıkları arttırılmalıdır.

31- Genel lise, meslek lisesi ve üniversite gençlerine işgücü piyasası ile ilgili bilgiler aktarmak ve işgücü piyasasını tanıtmak, onları çalışma hayatına hazırlamak, mezun olacak durumdaki öğrencilere çalışabilecekleri işyerleri konusunda bilgi sağlamak ve rehberlik etmek, staj ve mezuniyet sonrası istihdam olanakları hakkında bilgilendirmek amacıyla programlar geliştirilmelidir. Genç işsizlikle mücadele etmek üzere staj programları teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

32- İŞKUR' un geçmiş yıllarda yapılan Genel Kurulları'nda alınan karar ve eylem planlarına sahip çıkılmalı, sosyal tarafların çıkarları arasında denge sağlayacak nitelikte olması beklenen bu kararların uygulanmasında karşılaşılan sorunların çözümü için kararlı davranılmalıdır.

Çalışma hayatındaki esneklik, kıdem tazminatı ve geçici istihdam konularında işçi- işveren kesimleri arasında görüş birliği bulunmamaktadır.